

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. I. Materia Ordinationis, à Christo assignata, est signum sensibile reale, repræsentans gradum conferendum; forma, ejusdem gradûs signum vocale. Determinatio in individuo relicta est Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

disp. 276. cap. 2. & seqq. Interea examinabimus materias & formas essentielles, de quibus nimia est diversitas opinionum, ut patebit ex sequentibus Conclusionibus.

CONCLUSIO I.

Materia Ordinationis, à Christo assignata, est signum sensibile reale, representans gradum conferendum; forma, ejusdem gradus signum vocale. Determinatio in individuo relicta est Ecclesie.

6. **Sacramen.**
Ordinis per-
ficiat rebus
tamquam
materiâ, &
verbis tam-
quam for-
mâ.
Florenti.
Triden.

Omnis in eo conveniunt, quod hoc Sacramentum perficiatur rebus tamquam materiâ, & verbis tamquam formâ, juxta illud Concilii Florentini in Decreto Eugenii: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus tamquam materiâ, verbis tamquam formâ, & personâ ministri, conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* Quando ergo Tridentinum less 23. c. 3. ait: *Per sacram Ordinationem, qua verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri;* per verba intellige formam Sacramenti, per signa exteriora materiam.

7. **Que sint**
iste res &
verba.

Si autem à me queritur, quæ sint ista verba in individuo, & quæ signa exteriora? Concilium Tridentinum nusquam ea vel leviter innuat, quod tamen verisimiliter fecisset, si à Christo immediatè fuissent determinata; ut ergo significaret, illam determinationem in individuo relictam esse Ecclesie, tacuit omnino, supponens diversas determinationes Ecclesie Latinæ & Græcæ, quas non potuit ignorare. Jam enim Concilium Florentinum in Decreto Eugenii pro materia determinaverat, aut certè prius determinatum significaverat, illud, per cujus traditionem confertur Ordo. *Sicut, inquit, Presbyteratus traditur, per calicis cum vino & patene cum pane porrectionem &c.* Pro forma autem Sacerdotii hæc verba: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium &c.* cum tamen omnibus notum esset, Græcos neque tali formâ, neque tali materiâ uti.

8. **Non est ve-**
risimile Flo-
rent. voluisse
assignare
materiam &
formam
omnino es-
sentialem.

Proinde non est verisimile, Concilium illam materiam & formam voluisse assignare, tamquam omnino essentialiam, à Christo in individuo determinatam, cum ea non possit esse varia in una & alia Ecclesia, ut patet ex materiis & formis aliorum Sacramentorum, à Christo in individuo determinatis. Hinc præfatum Concilium, ad sopiendam controversiam, ortam ex aliquali varietate formæ Baptismatis in utraque Ecclesia, similiter ex varietate materiæ Eucharisticæ, expressè declaravit, formam Baptisma-

tis utriusque Ecclesie, puta: *Ego te baptizo &c.* Et: *Baptizetur tuis servus &c.* valere. Similiter materiam Eucharisticæ, puta panem azimum & fermentatum.

Igitur si aliqua fuisset controversia tunc temporis de validitate materiæ, & formæ Ordinationis in utraque Ecclesia, sine dubio Concilium ejus saltem meminisset, imo eum desulisset. Sed non meminit, ergo nulla fuit controversia, sed Ecclesia Latina certè judicavit, materiam & formam Græcorum valere, non obstante ejus varietate.

Quod si verum est (ut puto) patet manifestè veritas Conclusionis, cum non sit alia via sustinendi valorem utriusque materiæ & formæ, quàm dicendo, Christum solum exegisse seu instituisse pro forma, signum aliquod vocale, per quod representaretur gradus seu potestas, quæ per hanc vel illam Ordinationem confertur; & pro materia, signum aliquod sensibile reale, ejusdem gradus seu potestatis representativum, saltem ex instituto seu beneficio hominum; quæ autem illa signa in individuo essent, reliquisset determinationi Ecclesie.

Itaque Concilium Florentinum non assignavit traditionem calicis, & illa verba: *Accipe potestatem &c.* tamquam materiam & formam essentialiam, à Christo immediatè determinatam seu institutam; sed tamquam signa determinata ab Ecclesia Latina ad representandum gradum conferendum, quod sufficiebat, ut esset vera materia & forma.

Quæ utique determinatione posita, sequitur Sacramentum aliter collatum in Ecclesia Latina esse invalidum; quia nullum aliud signum sufficienter representat gradum conferendum defectu institutionis, quàmvis possit representare, si Ecclesia illud institueret.

Hinc appositè dixit Innocentius IV. in cap. *Presbyter* de Sacramentis non iterandis: *Quibus, quod nisi essent forma postea inventa, signum Ordinatori dicere: Sit Sacerdos, vel alia æquivalentia verba, sed subsequentibus temporibus formæ, quæ servantur, Ecclesia ordinavit. Et ideo jam non sufficeret Ordinatori dicere: Sit Sacerdos.*

Sicuti, nisi Ecclesia ordinasset, matrimonium contrahendum coram Parocho & testibus, sufficeret conjugibus contrahere clandestinè; nunc autem non sufficit; quia contractus clandestinus, ubi illa ordinatio Ecclesie obligata non est verus contractus, quem tamen Deus requirit ad Sacramentum Matrimonii.

Et sicuti hic Ecclesia non mutat materiam aut formam Sacramenti, quia non facit, ut verus contractus non sufficiat; sed tantum, ut contractus, qui alias esset validus contractus, jam amplius non sit talis; ita etiam in casu proposito, Ecclesia instituendo traditionem calicis, & illa verba: *Accipe potestatem &c.* non mutavit materiam aut formam Sacramenti, à Christo institutum;

Sect. 2. De Materia & Forma Ordinatio. Concl. 1. 523

sed solum efficit, ut quod aliàs foret materia & forma, jam amplius non sit, auferendo rationem signi, id est, faciendo, ut quod antea erat signum gradus conferendi, quod signum Christus instituit pro materia & forma Sacramenti, amplius non sit tale signum.

Per homines potest mutari forma Eucharistiae materialiter.

Veluti si mutaret significationem harum vocum: *Hoc est corpus meum*, instituendo *ly Corpus* ad significandum lapidem vel brutum; illæ voces non essent amplius forma Eucharistiae, defectu significationis; ergo Ecclesia mutasset ibi formam essentialem Sacramenti à Christo institutam, negatur Consequentia; quia Christus pro forma solum instituit signum vocale præsentiae corporis Christi sub speciebus; quod autem hæ voces: *Hoc est corpus meum*, sint tale signum pendet ab institutione hominum, & ideo per homines posset tolli illa significatio, & per consequens, non formaliter, sed materialiter per homines potest mutari forma Eucharistiae.

11. Ubi etiam materia Baptismi.

Atque simili modo etiam materia Baptismi, v. g. aqua naturalis potest mutari materialiter, si ex eo coquatur ceteris; tunc enim liquor, qui antea erat materia Baptismi, jam amplius non est materia, quia jam non est aqua naturalis; quam Deus instituit pro materia.

Itaque in proposito casu utraque Ecclesia servat formaliter loquendo eandem materiam, & formam Ordinationis, à Christo institutam, licet utatur signis materialiter diversis. Quemadmodum Sacerdos Latinus consecratur panem azimum, & Sacerdos Græcus consecratur panem fermentatum, servant eandem formaliter materiam à Christo institutam, scilicet panem triticum, quamvis materialiter diversam; idemque cernitur in consecrationibus diversorum vinorum.

12. An in Ecclesia Latina valide quis ordinaretur Sacerdos per solam manuum impositionem.

Si inferas: ergo, saltem valide, posset quis de facto in Ecclesia Latina ordinari Sacerdos per solam manuum impositionem; sicuti valide, quamvis illicitè, potest quis baptizari formâ Græcorum; & valide, quamvis illicitè, consecratur panis fermentatus. Immo quilibet Episcopus posset novum signum determinare, per quod valide conferret hoc Sacramentum; sicuti quilibet Sacerdos potest assumere vinum cujuscumque speciei, quia Christus nullum certæ speciei determinavit.

Respondeo primò; fortè valeret Ordinatio, quæ fieret in Ecclesia Latina per solam manuum impositionem, dummodo adesset intentio, & conjungeretur formæ Græcorum vel simili, significanti totam potestatem seu gradum conferendum. Sed quia de facto id non fit, ideo si per errorem omitteretur traditio calicis cum vino, & patenæ cum pane, non valeret Ordinatio, quia quamvis adesset materia, scilicet impositio manuum, vel etiam traditio calicis vacui, & patenæ sine pane, quæ posset sufficere, tamen deesset forma proportionata aut inten-

tio: nam Episcopus censetur suam intentionem alligare ad eam materiam, quam putat ibi esse, & quæ per verba: *Accipe potestatem* &c. proximè determinatur, illa autem est panis & vinum, quæ sunt essentialis materia sacrificii.

Quamquam igitur, etiam hodie, in Ecclesia Latina Sacerdoti manus imponantur, ut patet ex infra dicendis; tamen illa sola non sufficit, quia fit sine signo vocali; adeoque absque competenti forma, quæ solum profertur in traditione calicis cum vino, & patenæ cum pane. Porro in Ecclesia Græca impositioni manuum conjungitur forma proportionata, ut Conclusionem sequenti videbimus.

Hodie in Ecclesia Latina sola manuum impositio non sufficit.

Respondeo secundò; non sufficit quodlibet signum aptitudinale, sive quælibet res, quæ potest significare gradum conferendum, immo nec quodlibet signum actuale, sed requiritur signum publicum, id est, publica auctoritate institutum; & ideo dicitur in Conclusionem, determinatio signi in individuo relicta non cuilibet in particulari, sed ipsi Ecclesie, quæ est corpus visibile & publicum.

13. Requiritur signum publicum.

Putas, quia signa vocalia seu voces, à quolibet particulari institui possint, & sic instituta esse vera signa sacramentalia? Minimè, inquis; sed hæc institutio fieri debet publica auctoritate. Infero ergo; ergo etiam hæc auctoritas necessaria est, ut res aliqua fiant signa sacramentalia.

Sicuti ergo si quis particularis per votum *Homo*, vellet significare, *Corpus*, & sic consequenter, non posset validè illis novis signis vocalibus consecrare, nisi accederet publica auctoritas; ita quoque tametsi aliquis in particulari per impositionem manuum, aut traditionem v. g. calicis sine vino, vellet significare potestatem sacerdotalem, non tamen sacramentaliter significaret, nisi illud signum publica auctoritate, id est, ab Ecclesia ad hoc institutum foret.

Aliud sentiendum de pane azimo & fermentato, vino hujus vel illius speciei; nam quod panis azimus sit verus panis, similiter panis fermentatus; uti etiam hoc vel illud vinum, verum vinum, non pendet ab institutione hominum, privatâ, aut publicâ, sed ex natura rei provenit.

Hoc ipso ergo, quò Christus determinavit pro materia Eucharistiae talem substantiam, v. g. panem & vinum, quæ invenitur in pane azimo & fermentato, & vino cujuscumque speciei, jam in potestate uniuscujusque est, validè consecrare hunc vel istum panem, hoc vel illud vinum; nec Ecclesia potest consecrationem invalidare, nisi mutando formaliter materiam, quod non est in ejus potestate.

14.

Nam declarat Concilium Tridentinum sess. 21. c. 2. *Hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva illa*

Ecclesia non potest mutare materiam Sacramentorum

V u u 2

Formaliter ex Trident.

rum substantia ea statueret, vel mutaret, qua suscipientium utilitati &c. magis expedire iudicaret. Salvâ, inquam, illorum substantiâ; jam autem non maneret salva substantia Eucharistiæ, si Ecclesia faceret, ut verus panis, aut verum vinum, non esset materia consecrabilis; secus substantia Ordinationis, est Ecclesia nollet amplius consecrare Sacerdotem traditione calicis cum vino, sed per solam manuum impositionem, aut aliud signum, quod institueret ad significandam potestatem sacrificandi, seu gradum Sacerdotii. Tunc enim ista traditio, quæ nunc est signum hujus gradûs, desineret esse tale signum, & impositio manuum, quæ nunc non est tale signum, inciperet esse tale signum.

15. Ut res aliqua quidpiam significet in Sacramento pendet ab institutione publica.

Ceterum ut aliqua res seu actio hoc vel illud significet, pendet ab institutione publica hominum, maxime in Sacramentis, quæ sunt signa publica, per quæ homines conveniunt in unam aliquam societatem sive Ecclesiam; adeoque passim omnibus debent significare, ut proinde minus conveniens videri posset, si in casu proposito determinatio signi in individuo, relicta fuisset voluntati cujusque Episcopi particularis; quamvis alioquin absolute Christus, propter rationes sibi cognitâs, sic facere potuisset, sed ita fecisse non constat; & ideo, quod magis nobis apparet conveniens, factum dicimus, scilicet determinationem illam Christum reliquisse, non cuilibet particulari Episcopo, ne nimia foret diversitas in administratione hujus Sacramenti, sed Ecclesiæ universali.

16. Alia signa sunt instituta pro Latinis, quam pro Græcis.

Hæc vero pro Latinis, alia signa determinavit quam pro Græcis, ut patet ex quotidiana praxi, sciente, & non contradicente, immo positive consentiente summo Pontifice; nam adhuc hodie Græcos, & Græco more ordinaros Sacerdotes; instituit Episcopos & Archiepiscopos, & ad Græcos Catholicos mittit, ut ibi Sacerdotalia & Pontificalia munia obeant.

Bulla Clem. 8.

Enimvero Clemens VIII. anno 1595. edidit quendam instructionem super aliquibus ritibus Græcorum pro Episcopis Latinis, in quorum Duceffibus Græci vel Albanenses, Græco ritu viventes, degunt (estque Bulla trigesima quarta apud Cherubinum) in qua § 7. ita legitur: *Insuper idem Sanctissimus D. N. constituit Romæ habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Episcopis Latinis Italia & Insularum adiacentium subiectos, ab Episcopo Græco ordinari volentes, cum illorum dimissio ad id tantum concedendis, ritu Græco ordinet.*

Lugo.

Testatur autem Lugo disp. 2. de Sacramentis nu. 85. se Romæ interfuisse hujusmodi Ordinationibus, non per calicis & patenæ porrectionem, sed per manûs impositionem super caput ordinandi. Et sanè non est credibile, quod Pontifex eas permitteret, si forent invalidæ; quia inde nimis multa & gravissima mala & incommoda sequerentur, ut consideranti facile patet. Indubie ergo Pontifex contradice-

ret, cum absque ullo incommodo possit contradicere, & ita hæc omnia mala impedire.

Bene ergo scripsit Gregorius novus cap. 3. de Sacramentis non iterandis: *Presbyter & Diaconus cum ordinantur, manûs impositionem talia corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt. Ubi Gloff. verb. Ab Apostolis, ait: Apostolicum cum de precepto Spiritûs sancti Paulum & Barnabam mitterent ad Evangelium prædicandum Gentibus, manûs eis imposuerunt, & ideo ritu introducto ab Apostolis, Presbyteris & Diaconibus manûs imponitur.*

Ritu, inquam, introducto ab Apostolis, non solum, ut aliqui volunt, quia Apostoli primò omnium illo ritu usi fuerunt; sed etiam, quia ipsi immediate illum ritum instituerunt, alioquin si à Christo immediate fuisset institutus, consequenter fuisset ritus essentialis, & Ordo aliter collatus debuisset iterari, cum tamen contrarium in eodem capite doceat Pontifex dicens: *Quod si omisum fuerit (id est, si Presbyter & Diaconus non receperit manûs impositionem) non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore ad huiusmodi Ordines conferendis, caute supplendum, quod per errorem excusè præmissum.* Ergo supponit Pontifex, illam impositionem manuum hodie non esse omnino necessariam seu essentialem materiam valide Ordinationis. De quo puncto infra adhuc reddet quæstio.

Impræsentiarum pro fine hujus Conclusionis, noto, eam insinuari à Doctore Sabellio, dist. 24. q. unicâ n. 8. in descriptione hujus Sacramenti, ibi: *Facta à ministro idoneo certis verbis profertente, & simul cum intentione debita, ministerium gradûs illius aliquo signo visibili representant.* Ubi pro forma assignat certa verba, & pro materia signum visibile, representans ministerium gradûs illius, qui confertur.

Cum ergo constet, ut statim videbitur, ista verba, & signa, non esse eadem in Ecclesiâ Latina, & Græca, non apparet melior modus conciliationis, quam dicendo, Christum reliquisse Ecclesiæ suæ determinationem in particulari tam verborum, quam signi visibilis realis, representantis ministerium gradûs, qui confertur.

Sed dicit aliquis: unde constat, quod Ecclesia Græca aliis verbis & signis utatur, quam Ecclesia Latina? Et verò quæ sunt ista quædam verba & signa? Respondeo:

CON.